

Staroindijsko gledališče
ob stoti obletnici Univerze v Ljubljani

śatām śarādaḥ

Sto jeseni

22. maj 2019, Foersterjev vrt

Univerza v Ljubljani
Filozofska fakulteta
Oddelek za primerjalno in splošno jezikoslovje

Staroindijsko gledališče
ob stoti obletnici Univerze v Ljubljani

śatām śarādaḥ
Sto jeseni

22. maj 2018, Foersterjev vrt

Gostuje Krožek študentov in ljubiteljev stare indoiranistike Katedre
za indoevropsko primerjalno jezikoslovje Oddelka za primerjalno in
splošno jezikoslovje Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani

Staroindijsko gledališče ob stoti obletnici Univerze v Ljubljani
śatām śarādah
Sto jeseni
22. maj 2019, Foersterjev park

Iz stare indijščine prevedel in prepesnil: Luka Repanšek
Uredil: Luka Repanšek
Tehnično urejanje in prelom: Jure Preglau
Ilustracija na naslovnici: Patricija Kreševac

Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, 2019

Založila: Znanstvena založba Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani
Izdal: Oddelek za primerjalno in splošno jezikoslovje
Za založbo: Roman Kuhar, dekan Filozofske fakultete

Ljubljana 2019.
Prva izdaja.
Naklada: 70 izvodov.
Publikacija je brezplačna.

Besedilo je pripravljeno z vnašalnim sistemom ZRCola (ZRCola.zrc-sazu.si), ki ga je na Znanstvenoraziskovalnem centru SAZU v Ljubljani (www.zrc.sazu.si) razvil Peter Weiss.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

792.09:821.214-1

STO jeseni = Śatām śarādah : staroindijsko gledališče ob stoti obletnici Univerze v Ljubljani, 23. maj 2018, Foersterjev park / [iz stare indijščine prevedel in prepesnil, uredil Luka Repanšek]. - 1. izd. - Ljubljana : Znanstvena založba Filozofske fakultete, 2019

ISBN 978-961-06-0206-4
1. Vzp. stv. nasl. 2. Repanšek, Luka, 1987-
COBISS.SI-ID 300011008

Program

viprayogasūktam – Pesem o ločitvi (RVS X.95)

urvāśī (Urvāši) : Nina Petek

purūrāvas (Pururāvas) : Zmago Švajncer Vrečko

bhāsasya madhyamavyāyogaḥ – Bhāsova Igra o srednjem bratu

sūtradhāraḥ (gledališki ravnatelj) : Maša Poljšak Kus

vṛddhaḥ keśavadāsaḥ (stari brahmán Keśavadāsa) : Luka Repanšek

brāhmaṇī (brahmánova žena) : Lara Potočnik

prathamah (najmlajši sin) : Patricija Kreševc

dvitīyaḥ ~ madhyamaḥ (srednji sin) : Maja Rotter

tṛtīyaḥ (najstarejši sin) : Aljaž Korbar

bhīma(senaḥ) (Bhimaśéna) : Luka Brenko

ghaṭotkacaḥ (Ghatótkača) : Miha Sušnik

hiḍimbā (Hidím̐ba) : Nina Petek

viprayogasūktam – RVS X.95

I. *Purūravas*

hayé jâye mánasā tīṣṭha ghore
vácāṁsi miśrā kṛṇavāvahai nú
ná nau mántrā ánuḍitāsa eté
māyas karan páratare canāhan

II. *Urvaśī*

kím etā vācā kṛṇavā távāhám
prākramaṣam uṣásām agriyéva
púrūravaḥ púnar ástam párehi
durāpanā vāta ivāhám asmi

III. *Purūravas*

íṣur ná śriyá íṣudhér – – –
asanā goṣāḥ śatasá ná ráṁhiḥ
avíre krátau ví davidyutan n[á
ú]rā ná māyúṁ citayanta dhúnayaḥ

Pesem o ločitvi

I.

Hej, žena, z mislijo postoj, kako si huda!
Dajva, zdaj si izmenjajva besede,
saj misli nama te, če neizrečene,
na še tako oddaljen dan v ponos ne bodo.

II.

Kaj počela jaz naj bi s tem tvojim govorjenjem?
Odšla sem dalje že, kot prva izmed zarij.
Kar vrni se domov, Purúravas,
težko ulovljiva sem kot veter!

III.

Kot puščica za slavo iz toka –
zmagovalni strel in dirka, ki govedo osvaja,
pobliskala z močjo je strahopetno,
kot si jagneta mislijo, da z blejanjem strašijo.

IV. *Purūravas*

sá vásu dádhatī śvāsūrāya
váya úṣo yádi váṣṭy ántighāt
ástaṃ nanakṣe yásmiñ cākán
dívā náктаṃ śnathitā vaitaséna

V. *Urvaśī*

trīḥ sma máhnaḥ śnathayo vaitasén[a
u]tá sma me _aviyatyai pṛṇāsi
púrūravo _anu te kétam āyaṃ
rájā me víra taṇ_uvas tát āsīḥ

VI. *Purūravas*

yá sujūrṇīḥ śrēṇīḥ sumnáāpir
hradécakṣur ná granthínī caraṇyúḥ
tá añjáyo _aruṇáyo ná sasruḥ
śriyé gāvo ná dhenávo navanta

VII. *Urvaśī*

sám asmiñ jáyamāna āsata gná
utém avardhan nad_iyaḥ svágūrtāḥ
mahé yát tvā purūravo ráṇāy[a
á]vardhayan dasyuhátyāya devāḥ

IV.

Tastu dobro je služila,
ob zori že mu živež nesla iz sosednje hiše,
v dom prišla je, v katerem je veselje našla,
četudi dan in noč si zbadal jo s trstiko.

V.

Na dan kar trikrat si prebodel me s trstiko svojo,
nevoljno si vsak dan me polnil!
Purúravas, tvojemu se poželenju je uklonila
ta, ki bil si njenega telesa kralj.

VI.

Ah, te žareče vrste so prijateljic
se v vence lotosove povezale
in na vse strani se razbežale kot rdečica zarje,
kot krave slavo mukale kričaje.

VII.

Skupaj so v porodu mi sede le žene,
in reke samoopevane so ti ga vzgojile,
kot ti, Purúravas, si pod bogov zaščito zrasel
za bitke veličastne z našimi sovragi.

VIII. *Purūravas*

sácā yád āsu jáhatīṣṭu v átkam
ámānuṣīṣu mǎnuṣo niṣéve
ápa sma mát tarásantī ná bhuḡyús
tǎ atrasan rathaspīṣo n[á á]śvāḡ

IX. *Urvaśī*

yád āsu márto amítāsu nispīk
sám kṣonībhiḡ krátubhir ná pṛṇkté
tǎ ātáyo ná tanuḡvaḡ śumbhata svǎ
áśvāso ná krīláyō dāndaśānāḡ

X. *Purūravas*

vidyún ná – yǎ pátantī dávidyod
bhárantī me ápyā kǎmiyāni
jániṣṭo apó nárḡyaḡ sújātaḡ
pr[á u]rváśī tirata dīrghám āyuhḡ

XI. *Urvaśī*

jajñīṣá itthǎ gopíthḡyāya hí
dadhǎtha tát purūravo ma ójaḡ
ásāsam tvā vidúṣī sásmin áhan
ná ma áśṇoḡ kím abhúg vadāsi

VIII.

A ko so svoje plaščke slekle
in mednje je nesmrtni človek planil,
tresoč se razbežale kot gazele
in kot kobile, če kočija jih oplazi.

IX.

Jasno da, če smrtnik se nesmrtnih bi dotakil,
ki misli si, da s čredico lahko igra se!
Kot račke si kožuške lepšajo
in grizejo igrivo kot konjiči.

X.

Kot strela je pobliskala, ko mi je odletela,
nimfa, ki prinašala ljubezni je sadove.
Zdaj iz vodá rojen je mladi mož,
Urváši nam podaljšala je rod.

XI.

In ti rojen si bil, da bi zaščito nudil svetu,
pa moč, Purúravas, si svojo usmeril vame.
Kaj nisem podučila te na tisti dan?
Poslušal nisi. Kaj zdaj brez haska govoričiš?!

XII. *Purūravas*

kaḍḍā sūnūḥ pitāraṃ jātā ichāc
cakrāṃ n[ā ā]śru vartayad vijānān
kó dāmpatī sámanasā ví yūyod
ádha yád agnīḥ śváśureṣu dídayat

XIII. *Urvaśī*

prāti bravāṇi vartáyate áśru
cakrāṃ ná krandaḍ ādh_ye śiváyai
prá tát te – hinavā yát te asmé
párehi ástaṃ nahí mūra mǎpaḥ

XIV. *Purūravas*

sudevó_a dyá prapáted ánāvṛt
parāvátam paramǎṃ gántavā u
ádha śáyīta níṛṭter upástth[e
á]dhainaṃ víkā rabhasáso adyúḥ

XV. *Urvaśī*

púrūravo mǎ mṛthā mǎ prá paptó
mǎ tvā víkāso áśivāsa u kṣan
ná vái stráíṇāni sakhyǎni santi
sālāvṛkǎṇāṃ hṛdayān_y etá

XII.

A kdaj bo sinek za očetom iskal,
točoč debele solze, ko ga prepoznal bo?
Kdo bi kdaj popoln par si upal razdružiti,
ko ogenj jima zagorel je že v domači hiši?

XIII.

Povedala mu bom, ko solze bo debele točil
in kričal za skrbjo ljubečo.
Na! Poslala ti ga bom iz naše družbe.
Pojdi zdaj domov, neumnež, saj mene ne ujameš.

XIV.

Če danes mi bo božji ljubljeneč odletel,
odšel v kraje nepovratka,
v naročje legel bridkega bom konca,
pa naj volkovi me požrejo!

XV.

Purúravas, nikar ne umri mi in ne odidi,
naj kruti te volkovi ne požró.
Družabništva resnično iskati ni pri ženskah,
saj njih srca so hijenska.

XVI. *Urvaśī*

yád vírūp[ā á]caram márt̥yeṣu
ávasaṁ rátrīḥ śarádaś cátasraḥ
ghṛtásya stokám̐ sakṛd áhna āśnāṁ
tād evédāṁ tātṛpānā carāmi

XVII. *Purūravas*

antarikṣaprām̐ rájaso vimānīm
úpa śikṣāṁy urváśīm̐ vásiṣṭhaḥ
úpa tvā rātrīḥ sukṛtásya tiṣṭhān
ní vartasva hṛdayaṁ tapyate me

XVIII. *Urvaśī*

íti tvā devā imá āhur aiḷa
yáthem etád bhávasi mṛtyúbandhuḥ
prajā te devān haviṣā yajāti
sᵘ vargá u tvám ápi mādayāse

XVI.

Ko tavalala med smrtniki sem v podobi drugi –
prebila tu sem komaj celo leto –,
na dan zaužila kapljico stopljenega sem masla,
od česar sem še zdaj presita.

XVII.

Oh, njo, ki zdaj nebesa polni in ki izmerila nebesni svod je,
najboljši med možmi jo zase hočem.
Stokrat se dobrota ti bo poplačala;
daj, vrni se! Srce boli me!

XVIII.

Tako ti tí bogovi tule govoré, potomec Ídin,
da kakor to na zemlji gre, boš ti ostal pač zvezan s smrtjo;
potomstvo tvoje bo bogovom darovalo,
a tebi se bo veseliti v nebesih.

bhāsasya madhyamavyāyogaḥ

tataḥ praviśati sūtradhāraḥ

sūtradhāraḥ

pāyāt sa vo 'suravadhūhṛdayāvasādaḥ
pādo hareḥ kuvalayāmalakhaḍganīlaḥ
yaḥ prodyatas tribhuvanakramaṇe rarāja
vaiḍūryasaṅkrama ivāmbarasāgarasya
[vasantatilaka]

evam āryamiśrān vijñāpayāmi
aye kiṃ nu khalu mayi vijñāpanavyagre śabda iva śrūyate aṅga paśyāmi

nepathye

(**tr̥tīyaḥ**) bhos tāta ko nu khalv eṣaḥ

sūtradhāraḥ

bhavatu vijñātam
bhoḥśabdoccāraṇād asya brāhmaṇo 'yaṃ na saṃśayaḥ
trāsyaite nirviśaṅkena kenacit pāpacetasā

nepathye

(**dvitīyaḥ**) bhos tāta ko nu khalv eṣaḥ

sūtradhāraḥ

hanta dṛḍhaṃ vijñātam

Bhásova *Igra o srednjem bratu*

Vstopi ravnatelj.

RAVNATELJ

Naj čuva vas poguba srcem žen demonskih –
Víšnuja stopalo, ki z modrino lotosa in
zloščenega meča blisne in umeri tri prostore,
kot kristalni most se pne čez ocean nebeški.

Tole želim sedaj naznaniti cenjeni gospodi ...

Toda, kaj je to? Nekakšen hrup se sliši, ravno ko začel bi z razglasilom. Da
vidim ...

Za zaveso.

(STAREJŠI SIN) Oče, oče, kdo neki je to?

RAVNATELJ

Že razumem!

Glede na njegov pazljivi govor ni dvoma, da gre za brahmana.
Nekaj neustrašnega in zlomiselnega ga ustrahuje.

Za zaveso.

(SREDNJI SIN) Oče, oče, kdo neki je to?

RAVNATELJ

Da, povsem pravilno sem sklepal!

eṣa khalu pāṇḍavamadhyamasyātmajo hiḍimbāraṇisambhūto rākṣasāgnir
akṛtavairam brāhmaṇajanaṃ vitrāsayati
bhoḥ kaṣṭaṃ kaṣṭaṃ khalu patnīsutaparivṛtasya brāhmaṇasya vṛttāntaḥ
atra hi

śrāntaiḥ sutaiḥ parivṛtas taruṇaiḥ sadāro
vṛddho dvijo niścārānucarāḥ sa eṣaḥ
vyāghrānusāracarito vṛṣabhaḥ sadhenuḥ
santrastavatsaka ivākulatām upaiti
[vasantatilaka]

*niṣkrāntaḥ
tataḥ praviśati sutatrayakalatraparivṛtaḥ keśavadāsaḥ pṛṣṭhato
ghaṭotkacaś ca*

vṛddhaḥ
bhoḥ ko nu khalv eṣaḥ

taruṇaravikaraprakīrṇakeśo
bhrukuṭipuṭojjvalapiṅgalāyatākṣaḥ
sataḍid iva ghaṇaḥ sakaṇṭhasūtro
yuganidhane pratimākṛtir harasya
[puṣpitāgrā]

prathamah
bhos tāta ko nu khalv eṣaḥ

grahayugalanibhākṣaḥ pīnavistīrṇavakṣāḥ
kanakakapiśakeśaḥ pītakaūṣeyavāsāḥ
timiranivahavarṇaḥ pāṇḍarodvṛttadaṃṣtro
nava iva jalagarbho liyamānendulekhaḥ
[mālinī]

Sin srednjega brata med Pandujci, demonski ogenj, ki ga je zanetila Hidím-ba, meni nič, tebi nič straši nedolžno brahmansko družino.

O, ti nesrečneži! Brahman v spremstvu žene in sinov – da se jim mora kaj takega pripetiti!

V spremstvu svoje žene in utrujenih sinov
starec, glej, brahmánskega rodu, demon sledi mu,
kot bik s samico, plašnimi teleti, ko bežé
pred tigra lovom, zdaj prihaja sem ves bloden!

Odide.

Vstopi Kešavadása v spremstvu soproge in sinov, za njimi Ghatotkača.

STAREC

Joj, prejoj, le kdo je to?!

Las razmršenih je kakor žarkov sonca,
oči rumene, dolge plamené mu pod obrvjo,
z verižico okrog vratu kot strelo iz oblaka;
Šivi je podoben ob uničenju obdobja!

MLAJŠI SIN

Oče, oče, kdo neki je ta?

Z očmi, ki so kot dva planeta, in plečatih prsi,
las rumenih kot zlato in oblek iz žolte svile,
gmota tëme mu je lice, zobje štrleči beli,
kot mladi je oblak deževni, ki v sebi mesec skriva.

dvitīyaḥ

ka eṣa bhoḥ

kalabhadaśanadamṣṭro lāṅgalākāranāsaḥ
karivarakarabāhur nīlajīmūtavarṇaḥ
hutahutavahadīpto yaḥ sthito bhāti bhīmas
tripurapuranihantuḥ śaṅkarasyeva roṣaḥ
[mālinī]

tr̥tīyaḥ

bhos tāta ko nu khalv asmān pīḍayati

vajrapāto 'calendrāṇām / śyenaḥ sarvapatatriṇām
mṛgendro mṛgasan̄ghāṇām / mṛtyuḥ puruṣavigrahaḥ
[śloka]

brāhmaṇī

ārya ka eṣo 'smān santāpayati

ghaṭotkacaḥ

bho brāhmaṇa tiṣṭha tiṣṭha

kiṃ yāsi madbhayavināśitadhairyaśāro
vitrastadārasutarakṣaṇahīnaśakte
tārksyāgrapakṣapavanoddhataroṣavahni
tīvraḥ kalatrasahito bhujago yathārtah
[vasantatilaka]

bho brāhmaṇa na gantavyaṃ na gantavyam

SREDNJI SIN

O, kdo je ta

z zobmi kot okli slonjimi in nosom, ki kot plug je,
z rokami, ki kot rilci so, obličja temnooblačnega?
Strašan kot ogenj plameneč, ki je daritev vsrkal,
srda je kot Šánkara, ko uničil je Trdnjave ásur.

STAREJŠI SIN

Oh, oče, kdo nas tako trpinči?

Strele udar v gorske očake, / sokol vsem krilatim pticam,
lev in kralj zveri živalim, / smrt utelešena v človeku.

BRAHMANOVA ŽENA

Gospod moj, kdo je ta, ki nas tako muči?

GHATOTKAČA

Kam pa kam, brahman? Stoj!

Kam greš s pogumom, ki ga uničil ti je strah pred mano?
Moči, da obvaruješ ženo in sinove, nimaš.
Kot kača popadljiva zdiš se z družico, ki
ji jeze ogenj ugasnil veter je s peruti Tárkšje.

Ha, prav nikamor ne pojdeš!

vṛddhaḥ

brāhmaṇi na bhetavyaṃ putrakāḥ na bhetavyaṃ savimarśā hy asya vāṇī

ghaṭotkacaḥ

bhoḥ kaṣṭam

jānāmi sarvatra sadā ca nāma

dvijottamāḥ pūjyatatamāḥ pṛthivyām

akāryam etac ca mayādyā kāryaṃ

mātur niyogād apanītaśaṅkam

[upajāti: indravajra / upendravajra / upendravajra / indravajra]

vṛddhaḥ

brāhmaṇi kiṃ na smarasi tatrabhavadā jalaklīnnena muninoktam

anapetarākṣasam idaṃ vanam apramādena gantavyam iti

tad evotpannam bhayaṃ

brāhmaṇī

kim idānīm āryo madhyasthavarṇa iva dṛśyate

vṛddhaḥ

kiṃ kariṣyāmi mandabhāgyaḥ

brāhmaṇī

nanu vikrośāmaḥ

prathamāḥ

bhavati kasya vāyaṃ vikrośāmaḥ

STAREC

Nikar se mi ne boj, žena. Otroci, brez strahu! Njegov glas kaže na razsodnega človeka.

GHATOTKAČA

Oh, ti nesrečnež!

Vem, da vedno in povsod na svetu
častitljive brahmáne se spoštuje,
a ta zločin mi danes je storiti
po matere ukazu brez pomisli.

STAREC

Oh, žena, kaj se ne spomniš, da nas je prečastiti videc Džalaklína opozoril, da so v tem gozdu demoni in da naj nam previdnost ne bo odveč pri prečkanju? Prav ta grozota nas je zdaj doletela.

BRAHMANOVA ŽENA

Zakaj se mi zdiš tako neodločen?

STAREC

Kaj pa mi je storiti nesrečnežu?

BRAHMANOVA ŽENA

Zakaj ne bi poklicali na pomoč?

MLAJŠI SIN

Koga pa naj pokličemo, mati?

idaṃ hi śūnyaṃ timirotkaraprabhair
nagaparakāir avaruddhadikpatham
khagair mṛgaiś cāpi samākulāntaraṃ
vanaṃ nivāsābhimataṃ manasvinām
[vaṃśasthā]

vṛddhaḥ

brāhmaṇi na bhetavyaṃ na bhetavyaṃ manasvijananivāsayogyam iti śrutvā
vigata iva me santrāsaḥ
śaṅke nātrātidūreṇa pāṇḍavāśramaṇa bhavitavyam
pāṇḍavās tu

yuddhapriyās ca śaraṇāgatavatsalās ca
dīneṣu pakṣapatitāḥ kṛtasāhasās ca
evaṃvidhapratibhayākṛticeṣṭitānām
daṇḍaṃ yathārham iha dhārayituṃ samarthāḥ
[vasantatilaka]

prathamaḥ

bhos tāta na tatra pāṇḍavā iti manye

vṛddhaḥ

putra kathaṃ tvaṃ jñāṣe

prathamaḥ

tasmād āśramād āgatena kenacid brāhmaṇena śatakumbhaṃ nāma yajñam
anubhavitum maharṣer dhaumyasyāśramaṃ gatā iti

vṛddhaḥ

hanta hatāḥ smaḥ

Saj pust je gozd in kakor gmota tëme
zakrivajo gorovja nam smeri neba,
v njem zveri in ptice mrgolijo;
puščavniku le želja je po takem domu!

STAREC

Nikar se ne boj, žena. Zdaj, ko sem slišal, da je gozd primeren za bivališče
kakega puščavnika, se mi je razblinil prav ves strah.
Mislim, da ne more biti daleč do puščavniškega hrama kakega Pandujca.
Kajti ti,

četudi boja željni, topel nudijo zaklon,
dejanj brezglavo drznih na strani so ubogih,
tistim pa, ki strašna so dejanja jim v naravi,
poklicani so ustrezno kazni s palico zadati.

MLAJŠI SIN

Toda, oče, mislim, da tu ni nobenega Pandujca.

STAREC

Kako to veš, sin?

MLAJŠI SIN

Od nekega brahmana, ki je odhajal od doma, sem slišal, da so vsi odšli k véli-
kemu vidcu Dháumji, da bi se udeležili Šatakúbhe – Daritve stotih loncev.

STAREC

Torej smo pogubljeni!

prathamah

tāta na tu sarva eva

āśramapariṣālanārtham iha sthāpitaḥ kila madhyamah

vṛddhah

yady evaṃ sannihitāḥ sarva eva pāṇḍavāḥ

prathamah

sa cāpy asyāṃ velāyāṃ vyāyāmaparicayārtham viprakṛṣṭadeśa iti śrūyate

vṛddhah

hanta nirāśāḥ smaḥ

bhavatu putra vyapaśrayiṣye tāvad enam

prathamah

alam alaṃ pariśrameṇa

vṛddhah

putra nirvedapratyarthinī khalu prārthanā

bhavatu paśyāmas tāvat

bhoḥ puruṣa asty asmākaṃ mokṣaḥ

ghaṭotkacah

mokṣo 'sti samayataḥ

vṛddhah

kaḥ samayaḥ

ghaṭotkacah

asti me tatrabhavatī jananī

MLAJŠI SIN

A ne čisto vsi, oče.

Srednjemu bratu so naročili, naj ostane tam, da bi jim stražil ašram.

STAREC

Če je tako, so nam pri roki vsi Pandujci!

MLAJŠI SIN

Da, vendar tudi o tem pravijo, da rad ob takem času vadi na nekem povsem odročnem kraju.

STAREC

Torej nam ni upanja!

Naj bo, sin moj, vrgel se bom na njegovo milost in milost.

MLAJŠI SIN

Kaj se boste trudili, oče, če je brez haska?

STAREC

Sin, priprošnja je najboljšo sredstvo proti preziru.

No, naj bo torej tako. Pa poglejmo:

Povej mi, ali se nam je mogoče osvoboditi?

GHATOTKAČA

Da, osvoboditev je možna, a pod pogojem.

STAREC

Katerim pogojem?

GHATOTKAČA

Moja mati je častitljiva gospa.

tayāham ājñāptaḥ putra mamopavāsanisargārtham asmin vanapradeśe
kaścin mānuṣaḥ parimṛgyānetavya iti tato mayāsādito bhavān

patnyā cāritraśālīnyā / dviputro mokṣam icchasi
balābalaṃ parijñāya / putram ekaṃ visarjaya
[śloka]

vṛddhaḥ

haṃ bho rākṣasāpasada
kim aham abrāhmaṇaḥ

kim ahaṃ śrutavān vṛddhaḥ / putraṃ śīlaguṇānvitam
puruṣādasya dattvāhaṃ / kathaṃ nirvṛtim āpnuyām
[śloka]

ghaṭotkacaḥ

yady arthito dvijaśreṣṭha / putram ekaṃ na muñcasi
sakuṭumbaḥ kṣaṇenaiva / vināśam upayāsyasi
[śloka]

vṛddhaḥ

eṣa eva me niścayaḥ

kṛtakṛtyaṃ śarīraṃ me / pariñāmena jarjaram
rākṣasāgnau sutāpekṣī / hoṣyāmi vidhisamskṛtam
[śloka]

brāhmaṇī

ārya mā mā evam
patimātradharminī pativratā iti nāma

Sledeč njenemu navodilu, da naj v temle gozdu izsledim človeka in ji ga privedem, da bo z njim prekinila svoj post, sem ti prekrižal pot.

Če s krepostno ženo svojo / dvema od sinov svobodo
rad bi izprosil, oceni jih / in sina enega predaj.

STAREC

Ti nesrečni sin demonski!
Kaj nisem brahman?!

Kako bom, modri starec, sam / sina, polnega kreposti
odstopil ljudožerki, če / večno srečo naj dosežem?

GHATOTKAČA

Če naprošen, ti brahmánov cvet, / sina enega mi odrečeš,
v trenutku z vso družino / v pogubo se podajaš.

STAREC

Takšna, glej, mora torej biti moja odločitev:

Telo, ki odslužilo je / in v starosti propada že,
demonski ogenj naj požre / kot žrtev za rešitev sina.

BRAHMANOVA ŽENA

Gospod moj, nikar tako, nikar tako!
Zvesta žena zna služiti samo soprogu.

grahītaphalenaitena śarīreṇāryaṃ kuḷaṃ ca rakṣitam icchāmi

ghaṭotkacaḥ

na khalu strījano 'bhimatas tatrabhavatyā

vṛddhaḥ

aham anugamiṣyāmi bhavantam

ghaṭotkacaḥ

ā vṛddhas tvam

apasara

prathamaḥ

bhos tāta bravīmi khalu tāvat kiñcit

vṛddhaḥ

putra kathaya

prathamaḥ

mama prāṇair guruprāṇān / icchāmi parirakṣitam

rakṣaṇārthaṃ kuḷasyāśya / moktum arhati māṃ bhavān

[śloka]

dviṭīyaḥ

ārya mā mā evam

jyeṣṭhaḥ śreṣṭhaḥ kule loke / pītṛṇāṃ ca susampriyaḥ

tato 'ham eva yāsyāmi / guruvṛttim anusmaran

[śloka]

Sama želim rešiti tebe in svojo družino – s tem svojim telesom, ki je že obrodilo vse sadove!

GHATOTKAČA

Moja prečastita mati ni hotela ženske.

STAREC

No, saj grem sam s teboj.

GHATOTKAČA

Fej! Ti si ja prestar.

Stran s teboj!

MLAJŠI SIN

Oče, lahko sam nekaj rečem?

STAREC

Povej, sin moj.

MLAJŠI SIN

Z življenjem svojim si starejše / rad pogube bi obranil,
da rešil bi družino svojo, / pustiti mora mi gospod.

SREDNJI SIN

Nikar, nikar tako, moj brat!

Najstarejši je pomembnejši / v družini in na svetu
in pri starših cenjen, torej / sam grem, saj je to spodobno.

tr̥tīyaḥ

āryau mā mā evam

jyeṣṭho bhrātā pitṛsamaḥ / kathito brahmavādibhiḥ
tato 'haṃ kartum asmy arho / gurūṇāṃ prāṇarakṣaṇam
[śloka]

prathamaḥ

vatsa mā mā evam

āpadaṃ hi pitā prāpto / jyeṣṭhaputreṇa tāryate
tato 'ham eva yāsyāmi / gurūṇāṃ prāṇarakṣaṇāt
[śloka]

vṛddhaḥ

jyeṣṭham iṣṭatamaṃ na śaknomi parityaktum

brāhmaṇī

yathāryo jyeṣṭham icchatī tathāham api kaniṣṭham icchāmi

dvitīyaḥ

pitror aniṣṭaḥ kasya idānīm priyaḥ

ghaṭotkacaḥ

ahaṃ prīto 'smi śīghram āgaccha

dvitīyaḥ

dhanyo 'smi yad guruprāṇāḥ / svaiḥ prāṇaiḥ parirakṣitāḥ
bandhusneḥādhi mahataḥ / kālasnehas tu durlabhaḥ
[śloka]

STAREJŠI SIN

Ne, nikar tako, draga brata!

Najstarejši sin očetu / je enak, kot pravi vera,
meni torej je rešiti / življenje mojih prednikov.

MLAJŠI SIN

Ne, ljubi moj, ne tako!

Če nesreča doleti ga, / starejši očeta reši sin,
sam zatorej grem, da rešil / bi življenja vam starejšim.

STAREC

Ne morem prepustiti svojega najstarejšega sina! Ta mi je najbolj drag.

BRAHMANOVA ŽENA

Kakor moj gospod želi ohraniti najstarejšega, si sama želim obdržati najmlajšega.

SREDNJI SIN

Nezaželen od očeta in matere, komu sem zdaj drag?

GHATOTKAČA

Jaz sem čisto zadovoljen. Pridi, hitro!

SREDNJI SIN

Srečen sem, da sem starejše / z življenjem lastnim uspel rešiti,
saj iz ljubezni do družine / želja je po smrti redka.

ghaṭotkacaḥ

aho svajanavātsalyam asya brāhmaṇabaṭoḥ

dviṭīyaḥ

bhos tāta abhivādaye

vṛddhaḥ

ehy ehi putra

vinimāya guruprāṇān / svaiḥ prāṇair guruvatsala
akṣātāmadurāvāpaṁ / brahmalokam avāpnuhi
[śloka]

dviṭīyaḥ

anugṛhīto 'smi
amba abhivādaye

brāhmaṇī

jāta ciraṁ jīva

dviṭīyaḥ

anugṛhīto 'smi
ārya abhivādaye

prathamah

ehy ehi vatsa

pariṣvajasva gāḍhaṁ mām / pariṣvaktāḥ śubhair guṇaiḥ
kīrtiyā tava pariṣvaktā / bhaviṣyati vasundharā
[śloka]

GHATOTKAČA

Kako silna je ljubezen tega dečka do svojih!

SREDNJI SIN

Nasvidenje, oče!

STAREC

Pojdi, le pojdi, sin moj.

Življenje svojih prednikov / zamenjal si za svoje, sin,
da bi dosegel svet nebes, / težko dostopen nepredanim.

SREDNJI SIN

Hvaležen sem za te besede.

Nasvidenje, mati!

BRAHMANOVA ŽENA

Bodi mi zdrav, otrok moj!

SREDNJI SIN

Hvala Vam!

Nasvidenje, predragi brat.

MLAJŠI SIN

Pojdi, ljubi.

Objemi me tesno, ki te / objemajo vrline čiste,
objeta s tvojo slavo bo / nosilka nam dobrin postala.

dvitīyaḥ
anugrhīto 'smi

[*pariṣvajya*]

tr̥tīyaḥ
ārya abhivādaye

dvitīyaḥ
svasti

tr̥tīyaḥ
anugrhīto 'smi

dvitīyaḥ
bhoḥ puruṣa bravīmi kiñcit

ghaṭotkacaḥ
brūhi brūhi śīghram

dvitīyaḥ
etasmin vanāntare jalāśaya iva dṛśyate
tatra me prakalpitaparalokasya pipāsāpratīkāraṃ kariṣyāmi

ghaṭotkacaḥ
dṛḍhavyavasāyin gamyatām
atikrāmati mātur āhārakālaḥ
śīghram āgaccha

dvitīyaḥ
bhos tāta eṣa gacchāmi

niṣkrāntaḥ

SREDNJI SIN
Hvaležen sem ti.

[Objame ga.]

STAREJŠI SIN
Nasvidenje, predragi brat.

SREDNJI SIN
Naj ti bo dobro!

STAREJŠI SIN
Hvala ti.

SREDNJI SIN
Poslušaj, nekaj bi vendarle želel reči.

GHATOTKAČA
Povej, daj, hitro.

SREDNJI SIN
Menda je sredi tega gozda tolmun.
Tam bi si želel potešiti žejo, pripravljen za odhod v onostranstvo.

GHATOTKAČA
Pojdi, če si trdo odločen.
Toda zamujava že čas obeda moje matere.
Hitro se mi vrni.

SREDNJI SIN
Odhajam torej, oče.

Odide.

vṛddhaḥ

hā hā parimuṣitāḥ smo bhoḥ parimuṣitāḥ smaḥ

yas triśṅgo mama tv āsīn / manojño vaṃśaparvataḥ
sa madhyaśṅgabhaṅgena / manas tapati me bhṛśam
[śloka]

hā putra katham gata eva

taruṇa taruṇatānurūpakānte
niyamaparādhyayanaprasaktabuddhe
katham iha gajarājadantabhagnas
tarur iva yāsyasi puṣpito vināśam
[puṣpitāgrā]

ghaṭotkacaḥ

cirāyate khalu brāhmaṇabaṭuḥ
atikrāmati mātur āhārakālaḥ
kin nu khalu kariṣye
bhavatu dṛṣṭam
bho brāhmaṇa āhūyatām tava putraḥ

vṛddhaḥ

ā atirākṣasaṃ khalu te vacanam

ghaṭotkacaḥ

katham ruṣyati
marṣayatu marṣayatu bhavān
ayaṃ me prakṛtidoṣaḥ
atha kinnāmā tava putraḥ

STAREC

Gorje! Zdaj nam je resnično odvzet!

Tri vrhove je imela / prelepa gora te družine,
zdaj srednji se je vrh odlomil / in nadvse v srcu peče.

Oh, sin moj, si resnično izgubljen?!

Mladenič, ljubkosti enake kot mladost,
učenju posvečenih misli in kreposti,
kako kot rožnato drevo mi greš v pogubo,
ko slon mogočni z okli ga izkorenini.

GHATOTKAČA

Mladi brahman se nekam dolgo mudi.
Zamujava že čas obeda moje matere.
Kaj neki mi je storiti?
Že vem!
Daj, brahmán, pokliči svojega sina.

STAREC

Več kot demonske so tvoje besede!

GHATOTKAČA

Kako se jezi!
Oprosti, no.
Tega je kriva pač moja narava.
No, kako je ime tvojemu sinu?

vr̥ddhaḥ

etad api na śakyam śrotum

ghaṭotkacaḥ

yuktaṃ

bhoḥ brāhmaṇakumāra kinnāmā te bhrātā

prathamah

tapasvī madhyamaḥ

ghaṭotkacaḥ

madhyama iti sadṛśam asya

aham eva yāsyāmi

bho bho madhyama madhyama śīghram āgaccha

tataḥ praviśati bhīmasenaḥ

bhīmasenaḥ

bhoḥ kasyāyaṃ svarah

khagaśatavirute virauti tāraṃ

drumagahane dṛḍhasaṅkaṭe vane 'smin

janayati ca manojvaraṃ svarō 'yaṃ

bahusadr̥śo hi dhanañjayasvarasya

[puṣpitāgrā]

ghaṭotkacaḥ

cirāyate khalu brāhmaṇabaṭuḥ

atikrāmati mātur āhārakālaḥ

kin nu khalu kariṣye

bhavatu dṛṣṭam

STAREC

Niti tega ti ne bom povedal.

GHATOTKAČA

Dobro, naj bo po tvoje.

Deček, kako je ime tvojemu bratu?

MLAJŠI SIN

Mádhjama je ta nesrečnež.

GHATOTKAČA

Da, Mádhjama je primerno ime zanj.

Sam ga pokličem.

Ohej, Mádhjama! Pridi no hitro!

Vstopi Bhimasena.

BHIMASENA

Čigav je le ta klic?

Razlega stotih ptic se glas mu predirljivi
v gozdu neprehodnem, temnem od dreves.
Ta zvok bojazen v mojih mislih je spočel,
saj glasu Árdžune presilno je podoben.

GHATOTKAČA

Fant se zares dolgo mudi.

Zamujava že čas obeda moje matere.

Kaj neki naj naredim?

Že vem!

uccaiḥ śabdāpayāmi
bho madhyama śīghram āgaccha

bhīmasenaḥ

bhoḥ ko nu khalv etasmin vanāntare mama vyāyāma-
vighnam utpādyamādyama madhyama iti māṃ śabdāpayati
bhavatu paśyāmas tāvat

parikramya avalokya

aho darśanīyo 'yaṃ puruṣaḥ
ayaṃ hi

siṃhāśyaḥ siṃhadamaṣṭro madhunibhanayanaḥ
snigdha-gambhīra-kaṇṭho
babhrubhrūḥ śyenānāso dviradapatihanur
dīrghaviśīṣṭakeśaḥ
vyūḍhorā vajramadhyo gajavṛṣabhagatir
lambapīnāmsabāhuḥ
suvyaktaṃ rākṣasījo vipulabalayuto
lokavīrasya putraḥ
[sragdharā]

ghaṭotkacaḥ

cirāyate khalu brāhmaṇabātuḥ
atīkrāmati mātur āhāra-kālaḥ
kim idānīm kariṣye
bhavatu uccair āhvānaṃ kariṣye
bho bho madhyama śīghram āgaccha

bhīmasenaḥ

bhoḥ prāpto 'smi

ghaṭotkacaḥ

na khalv ayaṃ brāhmaṇabātuḥ

Na ves glas bom zavpil.
Ohej, Mádhjama! Pridi! Hitro!

BHIMASENA

Kdo neki v tem gozdu na ves glas kliče Mádhjamo? Zmotil me je med telesnimi vajami.
Naj pogledam.

Približa se in si ga ogleda.

Oho! Tale je pa vreden ogleda,
saj

levjega obraza, levjih zob, oči medenih, glas mu nežen je, globok, rjavih obrvi, sokoljenosi, čeljusti slonjih, dolgih, skodranih je las, širokih prsi, slokopasi, slonje drže, dolgih, krepkih rok, raménja, očitno prekomerno moč spočela sta demonka in junak človeški.

GHATOTKAČA

Kako se poba obira.
Zamujava že čas obeda moje matere.
Kaj naj še storim?
Dobro, na ves glas ga bom poklical.
Ohej, Mádhjama! Pridi! Hitro!

BHIMASENA

Da, da, tukaj sem!

GHATOTKAČA

To pa nedvomno ni brahmanov sin.

aho darśanīyo 'yaṃ puruṣaḥ
ya eṣaḥ

simhākṛtiḥ kanakatālasamānabāhur
madhye tanur garuḍapakṣavilīptapakṣaḥ
viṣṇur bhaved vikasitāmbujapatranetro
netre mamāharati bandhur ivāgato 'yam
[vasantatilaka]

bho madhyama tvāṃ khalv ahaṃ śabdāpayāmi

bhīmasenaḥ

ataḥ khalv ahaṃ prāptaḥ

ghaṭotkacaḥ

kiṃ bhavān api madhyamaḥ

bhīmasenaḥ

na tāvad aparāḥ

madhyamo 'ham avadhyānām / utsiktānām ca madhyamaḥ
madhyamo 'haṃ kṣīter bhadra / bhrātṛṇām api madhyamaḥ
[śloka]

ghaṭotkacaḥ

bhavitavyam

bhīmasenaḥ

api ca

Ampak še kako vreden, da si ga človek ogleda,
saj

levjega ponašanja in zlatih rok kot palma,
vitek v pasu, bok leskeč kot Gárude perut je,
kot da Višnu je, ki lotosi v očeh cvetó mu,
oči mi je uročil, ko prišel je kot sorodnik.

Hej, Mádhjama, tébe kličem in nikogar drugega.

BHIMASENA

In prav jaz sem prišel.

GHATOTKAČA

Kaj si ti tudi Mádjama?

BHIMASENA

In nihče drug.

Srednji sem med neranljivimi, / srednji med ponosnimi,
srednji sem, prijatelj, tule / in med brati tudi srednji.

GHATOTKAČA

Bo že res tako.

BHIMASENA

To še ni vse.

madhyamaḥ pañcabhūtānāṃ / pārthivānāṃ ca madhyamaḥ
bhava ca madhyamo loke / sarvakāryeṣu madhyamaḥ
[śloka]

vṛddhaḥ

madhyamas tv iti samprokte / nūnaṃ pāṇḍavamadhyamaḥ
asmān moktum ihāyāto / darpān mṛtyor ivotthitaḥ
[śloka]

madhyamaḥ (dvitīyaḥ)

asyām ācamya padminyām / paralokeṣu durlabham
ātmanaivātmano dattaṃ / padmapatrojjvalaṃ jalam
[śloka]

praviśya

bhoḥ puruṣa prāpto 'smi

upagamya

ghaṭotkacaḥ

prāptavān idānīm khalv asi madhyama
madhyama ita itaḥ

vṛddhaḥ

bho madhyama paritrāyasva brāhmaṇakulam

bhīmam upagamya

bhīmasenaḥ

na bhetavyaṃ na bhetavyam
madhyamo 'ham abhivādaye

vṛddhaḥ

vāyur iva dīrghāyur bhava

Srednji petih sem prvin, / srednji med vladarji zemlje,
v nastanku in na svetu srednji, / srednji v vsem, kar se zgoditi ima.

STAREC

Če Mádhjama mu je ime, / to srednji brat Pandujcev bo,
prišel nas je osvobodit / iz smrti domišljavosti.

MADHJAMA (SREDNJI SIN)

Vstopi.

Kot lotosovi listi hladne / v tolmunu, polnem lotosov,
obredne vode sem napil se, / težko dostopne v onostranstvu.

Približa se.

No, tu sem.

GHATOTKAČA

Pa si naposled le prišel!
Pridi, Mádhjama, kar semle.

STAREC

Obrne se k Bhimaseni.

Ah, prosim te, Mádhjama, reši mi vendar mojo družino!

BHIMASENA

Nič se ne boj!
Pozdravljam te Mádhjama!

STAREC

Dolgo živi kakor veter!

bhīmasenaḥ

anugrhīto 'smi

kuto bhayam āryasya

vṛddhaḥ

śrūyatām

ahaṃ khalu kururājena yudhiṣṭhireṇādhiṣṭhitapūrve kurujāṅgale

yūpagrāmavāstavyo māṭharasagotraś ca kalpaśākhādhvaryuḥ

keśavadāso nāma brāhmaṇaḥ

tasya mama uttarasyāṃ diśyudyāmakagrāmavāsī mātulaḥ kauśikasagotro

yajñabandhur nāma asti

tasya putropanayanānubhavanārthaṃ sakalatro 'smi prasthitaḥ

bhīmasenaḥ

ariṣṭo 'stu panthāḥ

tatas tataḥ

vṛddhaḥ

tato mām eṣa hi

sajalajaladagātraḥ padmapatrāyatākṣo

mṛgapatigatilīlo rākṣasaḥ progradamṣṭraḥ

jagati vigataśaṅkas tvadvidhānāṃ samakṣaḥ

sasutaparijanaṃ bho hantukāmo 'bhyupaiti

[mālinī]

bhīmasenaḥ

evam

anena brāhmaṇajanasya mārgavighnaḥ kṛtaḥ

bhavatu nigrahīṣyāmi tāvad enam

BHIMASENA

Hvala ti za te besede.

Česa te je tako strah?

STAREC

Poslušaj!

Moje ime je Kešavadása. Sem brahman iz rodu Máthare, ki je bil svečenik šole Kálpa in je živel v vasi z imenom Júpa v pokrajini Kurudžángala, kjer je prej prebival kralj Kurujcev Judhišthíra.

Moj stric Jadžnjabándhu iz Kušikove rodbine prebiva na severu v vasi z imenom Udjámaka.

S svojo družino sem odrinil od doma, da bi se udeležil iniciacijskega obreda za njegovega sina.

BHIMASENA

Naj ti bo srečna tvoja pot!

In potem?

STAREC

Potem pa tale

deževni oblak, z očmi pa kot lotosa listi,
demon, ki igriv kralj zveri je s strašnim zobovjem,
ki strah ga ne najde niti ob tebi podobnih,
prišel je v želji, da me pobije z družino.

BHIMASENA

Tako torej.

Tale tukaj ovira pot brahmanu in njegovi družini.

Dobro, očitno mi ga je treba ukrotiti.

bhoḥ puruṣa tiṣṭha tiṣṭha

ghaṭotkacaḥ

eṣa sthito 'smi

bhīmasenaḥ

kimarthaṃ brāhmaṇaṃ parāsyasi

putranakṣatrakīrṇasya / patnīkāntaprabhasya ca
vṛddhasya vipracandrasya / bhavān rāhur iva āgataḥ
[śloka]

ghaṭotkacaḥ

atha kim

rāhur eva

bhīmasenaḥ

āḥ

nivṛttavyavahāro 'yaṃ / sadāras tanayaīḥ saha
sarvāparādhe 'vadhyatvān / mucyatām dvijasattamaḥ
[śloka]

ghaṭotkacaḥ

na mucyate

bhīmasenaḥ

bhoḥ kasya putreṇānena bhavitavyam

ātmagatam

prakāśam

bhoḥ puruṣa mucyatām

Hej, ti, stoj!

GHATOTKAČA

No, da, čakam.

BHIMASENA

Zakaj si tako sovražen do tega brahmana?

Sinovi ga obkrožajo / kot zvezde, ljubkost žene sij
mu, starcu, je kot mesecu, / a ti prišel si kot sam Ráhu.

GHATOTKAČA

Kako pak.

Prav kot Ráhu.

BHIMASENA

Sram te bodi!

Ta, ki dnevna skrb ga briga, / vsak zločin mu odpustljiv je,
zato izpusti ga, brahmana, / skupaj z ženo in otroki.

GHATOTKAČA

Ne bom ga izpustil.

BHIMASENA

Ha, le čigav sin bi to lahko bil?

Sam pri sebi.

Naglas.

No daj, izpusti ga.

ghaṭotkacaḥ

na mucyate

mucyatām iti viśrabdhaṃ / bravīti yadi me pitā
na mucyate tathā hy eṣa / gr̥hīto mātur ājñayā
[śloka]

bhīmasenaḥ

kathaṃ mātur ājñā iti
aho guruśuśrūṣuḥ khalv ayaṃ tapasvī

ātmagatam

mātā kila manuṣyāṇāṃ / daivatānāṃ ca daivatam
mātur ājñāṃ puraskṛtya / vayam etāṃ daśāṃ gatāḥ
[śloka]

prakāśam

bhoḥ puruṣa praṣṭavyaṃ khalu tāvad asti

ghaṭotkacaḥ

brūhi brūhi śīghram

bhīmasenaḥ

kā nāma bhavato mātā

ghaṭotkacaḥ

hiḍimbā nāma rākṣasī

kauravyakuladīpena / pāṇḍavena mahātmanā
sanāthā yā mahābhāgā / pūrṇena dyaur ivātmanā
[śloka]

GHATOTKAČA

Ne bom ga izpustil!

Če oče bi zabičal mi trdo, da izpustim ga naj,
še tedaj ga ne bi pustil / za mater mi ujetega.

BHIMASENA

Sam pri sebi.

Kako neki to misli »za mater«?

Očitno si nesrečnež na vso moč prizadeva za poslušnost do svojih staršev.

Zares je mati vsem ljudem / in bogovom vsem božanstvo!
V spoštovanju njenega / ukaza tule smo pristali.

Naglas.

Poslušaj, prijatelj. Nekaj bi te zelo rad vprašal.

GHATOTKAČA

No, reci, pa hitro.

BHIMASENA

Kako je ime tvoji materi?

GHATOTKAČA

Moja mati je demonka z imenom Hidímba,

ki Pándava jo dobrosrčni, / Kurujcem plamen, v zakonu
presrečno je napravil, / kot nebo ob polni luni.

bhīmasenaḥ

evaṃ hiḍimbāyāḥ putro 'yam
sadṛśo hy asya garvaḥ

ātmagatam

rūpaṃ sattvaṃ balaṃ caiva / pitṛbhiḥ sadṛśaṃ bahu
prajāsu vitakāruṇyaṃ / manaś caivāsya kīdṛśam
[śloka]

prakāśam

bhoḥ puruṣa mucyatām

ghaṭotkacaḥ

na mucyate

bhīmasenaḥ

bho brāhmaṇa gṛhyatām tava putraḥ
vayam enam anugamiṣyāmaḥ

dvitīyaḥ

mā mā bhavān evam

tyaktāḥ prāg eva me prāṇā / guruprāṇeṣv apekṣayā
yuvā rūpaṅnopeto / bhavāṃs tiṣṭhatu bhūtale
[śloka]

bhīmasenaḥ

ārya mā mā evam
kṣatriyakulotpanno 'ham
pūjyatamaḥ khalu brāhmaṇaḥ
tasmān maccharīreṇa brāhmaṇaśarīraṃ vinimātum icchāmi

BHIMASENA*Sam pri sebi.*

Tako torej! Hidimbin sin je.

Čisto prikladen je torej tale njegov ponos.

Pojava, duh in moč so mu / prav taki kot od prednikov,
a od kod mu to srce, / ki je brez milosti do živih bitij?

Naglas.

Daj, prijatelj, izpusti ga.

GHATOTKAČA

Ne bom ga izpustil!

BHIMASENA

Brahman, vzemi svojega sina.

Bom šel sam z njim.

SREDNJI SIN

Ne, nikar tako, gospod!

Zapustil že sem to življenje, / da rešil ga starejšim bi,
poln odlik ter mlad in lep si, / ostani raje ti na zemlji.

BHIMASENA

No, nikar tako.

Sam sem kšátrija, iz bojevniške kaste,
brahman pa je vreden vseh časti,
zato želim svoje telo zamenjati za njegovo.

ghaṭotkacaḥ

evaṃ kṣatriyo 'yam

tena garvaḥ

bhavatu imam eva hatvā gṛhitvā neṣyāmi

atha kenāyaṃ vāritaḥ

[ātmagatam]

[prakāśam]

bhīmasenaḥ

mayā

ghaṭotkacaḥ

kiṃ tvayā

bhīmasenaḥ

atha kim

ghaṭotkacaḥ

tena hi bhavān evāgacchatu

bhīmasenaḥ

evam ativīryabalaṃ nānugacchāmi

yadi te śaktir asti balātkāreṇa māṃ naya

ghaṭotkacaḥ

kiṃ māṃ pratyabhijānīte bhavān

bhīmasenaḥ

matputra iti jāne

ghaṭotkacaḥ

kathaṃ kathaṃ tava putro 'ham

GHATOTKAČA

Tako torej, kšátrija je.

To razloži njegovo ponašanje.

Ubil ga bom torej, tegale pa prijel in ga odpeljal.

Kdo mi ga bo branil?

Sam pri sebi.

Naglas.

BHIMASENA

Jaz!

GHATOTKAČA

Ti?!

BHIMASENA

In nihče drug.

GHATOTKAČA

Potem pa moraš sam priti.

BHIMASENA

Ne bom sledil nekomu zgolj zaradi njegove velike moči in prekomernega poguma. Če zmoreš, me odvedi s silo!

GHATOTKAČA

Kaj veš, kdo sem jaz?

BHIMASENA

Toliko vem, da si moj sin.

GHATOTKAČA

Kako?! Tvoj sin?!

bhīmasenaḥ

katham ruṣyati

marṣayatu marṣayatu bhavān

sarvāḥ prajāḥ kṣatriyāṇāṃ putraśabdenābhidhīyante

ata eva mayābhihitam

ghaṭotkacaḥ

bhītānām āyudham grhītam

bhīmasenaḥ

śapāmi satyena bhayaṃ na jāne

jñātuṃ tad icchāmi bhavatsamīpe

kiṃrūpam etad vada bhadra tasya

guṇāguṇajñaḥ sadṛśaṃ prapatsye

[upajāti: upendravajra / indravajra / indravajra / upendravajra]

ghaṭotkacaḥ

eṣa te bhayaṃ upadiśāmi

grhyatām āyudham

bhīmasenaḥ

āyudham iti

grhītam etat

ghaṭotkacaḥ

katham iva

bhīmasenaḥ

kāñcanastambhasadṛśo / ripūṇāṃ nigrahe rataḥ

ayaṃ tu dakṣiṇo bāhur / āyudham sadṛśaṃ mama [śloka]

BHIMASENA

Poglej ga, kako se jezi.

Oprosti, no!

Mi bojevniki vsem pravimo »sin«,
zato sem ti tako rekel.

GHATOTKAČA

Izbral si je orožje boječnih.

BHIMASENA

Prisežem pri bogu – strahu ne poznam,

a rad bi spoznal ga v tvoji bližini.

Kakšno obliko ima? No, povej mi;

če ustrezne odlike, navzel se ga bom.

GHATOTKAČA

Ti bom že pokazal strah!

Primi za orožje!

BHIMASENA

Orožje, praviš?

Imam ga!

GHATOTKAČA

Kako zdaj to?

BHIMASENA

Kot zlati steber se ti zdi, / ki veselje prinaša mu

bitka s sovragom, ta desna / roka orožje je moje.

ghaṭotkacaḥ

idam upapannaṃ pitur me bhīmasenasya

bhīmasenaḥ

atha ko 'yaṃ bhīmo nāma

viśvakartā śivaḥ kṛṣṇaḥ / śakraḥ śaktidharo yamaḥ
eteṣu kathyatām bhadra / kena te sadṛśaḥ pitā
[śloka]

ghaṭotkacaḥ

sarvaiḥ

bhīmasenaḥ

dhig anṛtam etat

ghaṭotkacaḥ

kathaṃ kathaṃ anṛtam ity āha kṣipasi me gurum
bhavatu imam sthūlam vṛkṣam utpāṭya praharāmi

utpāṭya praharati

katham anenāpi na śakyate hantum
kin nu khalu kariṣye
bhavatu dṛṣṭam
etad girikūṭam utpāṭya praharāmi

śailakūṭam mayā kṣiptam / prāṇān ādāya yāsyati
[śloka / 1]

bhīmasenaḥ

ruṣṭo 'pi kuñjaro vanyo / na vyāghraṃ dharṣayed vane
[śloka / 2]

GHATOTKAČA

To je pa mogoče le, če gre za mojega očeta Bhimaséno.

BHIMASENA

Kdo je ta Bhíma?

Stvarnik, Šíva, Kfšna, Índra / Jáma ali Skánda Suličar?

Kdo od njih, povej, prijatelj, / očetu tvojemu je sličen?

GHATOTKAČA

Vsi!

BHIMASENA

Neumnost! To ni res.

GHATOTKAČA

Kako?! Kaj mi pravi? Da je to laž?! Žališ mi mojega očeta!

Je že dobro; izpulil bom tole debelo drevo in udaril po njem.

Izruje ga in udari z njim.

Kako da ga niti s tem ni mogoče ubiti?

Kaj neki naj sedaj storim?

Že vem!

Odtrgal bom vrh tele gore in udaril po njem.

Ostri stožec sem zalučal, / ki ti življenje bo vzel,

BHIMASENA

divji slon, čeprav je jezen, / tигра v gozdu ne ubije.

ghaṭotkacaḥ

katham anenāpi na śakyate hantum
kin nu khalu kariṣye
bhavatu dṛṣṭam

nanv ahaṃ bhīmasenasya / putraḥ pautro nabhasvataḥ
tiṣṭhedānīm susannaddho / niyuddhe nāsti matsamaḥ
[śloka]

ity ubhau niyuddhaṃ kurutaḥ

bhīmasenaṃ baddhvā

vrajasi katham iha tvaṃ vīryam ullaṅghya bāhvor
gaja iva dṛḍhapāśaiḥ pīḍito madbhujābhyām
[mālinī]

bhīmasenaḥ

kathaṃ gṛhīto 'smy anena
bhoḥ suyodhana vardhate khalu śatrupakṣaḥ
kṛtarakṣo bhava

ātmagatam

prakāśam

bhoḥ puruṣa avahito bhava

ghaṭotkacaḥ

avahito 'smi

bhīmasenaḥ

vyapanaya baladarpaṃ dṛṣṭasāro 'si vīra
na hi mama parikhedo vidyate bāhuyuddhe
[mālinī]

niyuddhabandham avadhūya

GHATOTKAČA

Kako je mogoče, da ga niti s tem ni mogoče pokončati?

Kaj mi je sedaj storiti?

Že vem!

Kaj nisem Bhimasénov sin / in vetra samega vnuk?

Dobro se mi zdaj pripravi, / saj v bitki mi nihče ni kos.

Bijeta se.

Bhimasena v njegovem primežu.

Kako ušel boš iz tega močnega objema mojih rok?

Z rokama te močno držim kot slona bi verige!

BHIMASENA

Sam pri sebi.

Kako mu me je uspelo ujeti?

Gorje ti, Sujódhana, tvoj sovražnik pridobiva na moči.

Previdno!

Naglas.

Prisluhni, prijatelj!

GHATOTKAČA

Poslušam.

BHIMASENA

Osvobodi se iz primeža.

Pokazal svojo moč, junak, si, zdaj pa stran s ponosom!

Utrudila mene ni ta rokoborba najina.

ghaṭotkacaḥ

katham anenāpi na śakyate hantum
 kin nu khalu kariṣye
 bhavatu dṛṣṭam
 asti mātṛprasādalabdho māyāpāśaḥ
 tena baddhvainaṃ neṣyāmi
 kutaḥ khalv āpaḥ
 bho gire āpas tāvat
 hanta sravati

ācamya mantraṃ japati

bhoḥ puruṣa

māyāpāśena baddhas tvam / vivaśo na gamiṣyasi
 rājase rajjubhir baddhaḥ / śakradhvaja ivotsave
 [śloka]

iti māyayā badhnāti

bhīmasenaḥ

katham māyāpāśena baddho 'smi
 kim idānīm kariṣye
 asti maheśvaraprasādalabdho māyāpāśamokṣo mantraḥ
 taṃ japāmi
 kutaḥ khalv āpaḥ
 bhavatu
 bho brāhmaṇakumāra ānaya kamaṇḍalugatā āpaḥ

vṛddhaḥ

imā āpaḥ

bhīma ādāyācamya mantraṃ japtvā māyāṃ mocayati

ghaṭotkacaḥ

aye patitaḥ pāśaḥ
 kim idānīm kariṣye

GHATOTKAČA

Kako da ga niti s tem ni mogoče ubiti?

Le kaj naj zdaj storim?

Že vem!

Od matere sem v dar dobil tole čudežno vrv.

Prav z njo ga zvežem!

Kje je kaj vode?

Hajo, gora! Vode, prosim.

Dobro, teče.

Naredi obredni požirek vode in pomoli.

Tako, prijatelj moj,

s čudežno vrvjo si zvezan / in nemočen mi ne uideš;

ves svetiš se z vrvmi obdan / kot Índrov prapor v karnevalu.

Zveže ga s čarobno zanko.

BHIMASENA

Kako je to mogoče? Zvezan z nevidno vrvjo?

Kaj mi je le storiti?

Poznam urok, ki bi me osvobodil čudežne zanke – poklon samega Mahéšvare.

Izrekel ga bom.

Kje je tu kaj vode?

No, že vem.

Hej, deček, daj, prinesi mi čutaro z vodo.

STAREC

Tu je voda.

Bhimasena sprejme vodo, naredi obredni požirek, zmoli in se osvobodi čarobne zanke.

GHATOTKAČA

Oh ne, za božjo voljo! Zanka je odpadla!

Kaj pa zdaj?

bhavatu
bhoḥ puruṣa pūrvasamayam smara

bhīmasenaḥ
samaya iti
eṣa smarāmi
gacchāgrataḥ

ubhau parikrāmataḥ

vṛddhaḥ
putrakāḥ kiṃ kurmaḥ
ayaṃ gacchatī vṛkodaraḥ

ākramya rākṣasam imaṃ jvaladugrarūpam
ugreṇa bāhubalavīryaguṇena yuktam
eṣa prayāti śanakair avadhūya śīghram
āsāvarṣam iva govṛṣabhaḥ salīlaḥ
[vasantatilaka]

ghaṭotkacaḥ
iha tiṣṭha tvadāgamanam ambāyai nivedayāmi

bhīmasenaḥ
bāḍham gaccha

ghaṭotkacaḥ
amba abhivādaye ghaṭotkaco 'ham
cirābhilaṣito bhavatyāhārārtham ānīto mānuṣaḥ

upasṛtya

hiḍimbā
jāda ciraṃ jīva
kīdiso māṇuso ānīdo

praviśya

Že vem.
Spomni se najinega prejšnjega dogovora!

BHIMASENA

Dogovora?
Ah, da, spominjam se.
Pojdi pred mano.

Odkorakata.

STAREC

Otroci, kaj bomo storili?
Poglejte ga, kako gre Bhíma Volčje Lakote.

Ko premagal grozoviti plamen je demonski,
strašansko močnorokega in vrlega v junaštvu,
poglej, zdaj mirno gre, kot bil bi bik, ki hitro si
otresel s hrbta je igrivo dežne kapljice.

GHATOTKAČA

Počakaj tu, da svoji materi naznanim najin prihod.

BHIMASENA

Naj bo. Pojdi!

GHATOTKAČA

Priteče.

Mati, pozdravljeni! Jaz sem, Ghatótkača.
Privedel sem Vam moškega, ki ste si ga tako dolgo že želeli za obedek.

HIDIMBA

Vstopi.

Zdravstvúj, otrok moj!
Kakšnega moža si mi pripeljal?

ghaṭotkacaḥ

bhavati vāṇmātreṇa mānuṣo na vīryeṇa

hiḍimbā

kiṃ bahmaṇo

ghaṭotkacaḥ

na brāhmaṇaḥ

hiḍimbā

ādu thero

ghaṭotkacaḥ

na vṛddhaḥ

hiḍimbā

ki vāḷo

ghaṭotkacaḥ

na bālaḥ

hiḍimbā

jai evvaṃ pekkhāmi dāva ṇaṃ

kiṃ eso māṇuso āṇīdo

ubhau parikrāmataḥ

ghaṭotkacaḥ

bhavati ko 'yam

GHATOTKAČA

Prečastita gospa, mož je le po glasu, ne pa tudi po hrabrosti.

HIDIMBA

Torej je brahman?

GHATOTKAČA

Ni brahman.

HIDIMBA

Potem starec?

GHATOTKAČA

Ni star.

HIDIMBA

Torej deček?

GHATOTKAČA

Niti deček.

HIDIMBA

Če ga lahko potem sama vidim ...

Skupaj se približata.

Je to ta možki, ki si mi ga pripeljal?

GHATOTKAČA

Kdo pa je to, prečastita mati?

hiḍimbā

ummattaa davvadaṃ khu aaṃ

ghaṭotkacaḥ

āḥ kasya daivatam

hiḍimbā

tava a mama a

ghaṭotkacaḥ

kaḥ pratyayaḥ

hiḍimbā

eso paccao

jedu ayyaūtto

bhīmasenaḥ

kā punar iyaṃ

aye devī hiḍimbā

hiḍimbe kim idam

vilokya

hiḍimbā

īdisaṃ via

karṇe

bhīmasenaḥ

jātyā rākṣasī na samudācāreṇa

hiḍimbā

ummattaa abhivādehi pidaraṃ

HIDIMBA

To je ja božanstvo, tepček!

GHATOTKAČA

Ha! Kakšno božanstvo neki?

HIDIMBA

Tvoje in moje.

GHATOTKAČA

S čim boste to dokazali?

HIDIMBA

Tole, glej, je dokaz!

Zdravstvúj, plemeniti soprog!

BHIMASENA

Kdo je že to?

Ah, prečastita Hidímba!

Hidímba, kaj je zdaj to?

Dobro pogleda.

HIDIMBA

Zdi se, da je nekako takole.

Zašepeče mu v uho.

BHIMASENA

Po rodu resda je demonka, a ne po vedenju.

HIDIMBA

Pozdravi, no, že svojega očeta, neroda!

ghaṭotkacaḥ

bhos tāta ahaṃ sa dhārtarāṣṭraṇadavāgnir ghaṭotkaco 'bhivādaye
putracāpalaṃ kṣantum arhasi

bhīmasenaḥ

ehy ehi putra vyatikramakṛtaṃ kāntam eva

iti pariṣvajya

dhārtarāṣṭraṇadavāgniputrāpekṣiṇi pitṛhṛdayāni
putra atibalaparākramo bhava

ghaṭotkacaḥ

anugṛhīto 'smi

vṛddhaḥ

evaṃ bhīmasenaputro 'yaṃ ghaṭotkacaḥ

bhīmasenaḥ

putra abhivādayātrabhavantam keśavadāsam

ghaṭotkacaḥ

bhagavan abhivādaye

vṛddhaḥ

pitṛsadrṣaḡaṇakīrtir bhava

ghaṭotkacaḥ

anugṛhīto 'smi

vṛddhaḥ

bho vṛkodara rakṣitam asmatkulaṃ svakulam uddhṛtaṃ ca

GHATOTKAČA

Oh, oče! Pozdravlja te Ghatótkača, požar v gozdu sinov Dhrtaráštre!
Oprostiti mi moraš za mojo predrznost.

BHIMASENA

Pridi sem, sin moj! Napaka, ki si jo storil, je prav ljubka.

Objame ga.

Srca tvojih očetov čakajo na sina, ki bo zanetil požar v gozdu sinov Dhrtaráštre.
Sin, bodi mi obilnih moči in poguma!

GHATOTKAČA

Hvala, oče.

STAREC

Torej je Ghatotkáča Bhimasénov sin!

BHIMASENA

Sin, pozdravi prečastitega Kešavadáso.

GHATOTKAČA

Pozdrav, gospod!

STAREC

Da bi bil enake slave in istih vrlin kot tvoj oče!

GHATOTKAČA

Hvala Vam.

STAREC

Vrkódara, obvaroval si nam našo družino in tvoja lastna družina je rešena.

gacchāmas tāvat

bhīmasenaḥ

anugrahāt tu bhavataḥ / āsīd idaṃ śubham
āśramo 'dūrato 'smākaṃ / tatra viśramya gamyatām
[śloka]

vṛddhaḥ

kṛtam ātithyam anena jīvitapradānena
tasmād gacchāmas tāvat

bhīmasenaḥ

gacchatu bhavān sakuṭumbaḥ punardarśanāya

vṛddhaḥ

bāḍham prathamāḥ kalpaḥ

niṣkrāntaḥ sakalatraputraḥ keśavadāsaḥ

bhīmasenaḥ

hiḍimbe itas tāvat vatsa ghaṭotkaca itas tāvat
tatrabhavantam keśavadāsam āśramapadadvāramātram api
sambhāvayiṣyāmaḥ

[sarve]

yathā nadīnām prabhavaḥ samudro
yathāhutīnām prabhavo hutāśaḥ
yathendriyāṇām prabhavo mano 'pi
tathā prabhur no bhagavān upendraḥ
[upendravajra]

niṣkrāntāḥ sarve

Odpravili se bomo.

BHIMASENA

A po tvoji le zaslugi / vse se srečno je izšlo nam,
naš hram od tod ni daleč stran, / počij, nato podaj se tja.

STAREC

Gostoljubje si nam izkazal že, ko si nam podaril življenje,
tako da se bomo kar podali na pot.

BHIMASENA

Pojdi potem, skupaj s svojo družino, in do ponovnega snidenja!

STAREC

Zagotovo. To mi bo prva skrb!

Kešavadasa odide skupaj z ženo in sinovi.

BHIMASENA

Semkaj, Hidímba, le sem, preljubi Ghatótkača.

Pospremimo prečastitega Kešavadáso vsaj do vrat našega hrama.

[VSI]

Kakor rekam ocean je poglavar,
kakor ogenj poveljuje vsem daritvam,
kakor tudi um je gospodar vseh čutov,
tako je naš gospod presveti Višnu.

Vsi odidejo.

